

УДК 001.92

DOI: 10.31359/2411-5584-2018-33-2-173

**ВІЙНА І МИР... І РЕЛІГІЯ:
РЕЛІГІЙНА СВОБОДА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОГО КОНФЛІКТУ
(за результатами міжнародної конференції)**

13–14 квітня 2018 р. Центром дослідження верховенства права і релігії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого¹ у співробітництві з Міжнародним центром дослідження права і релігії при Університеті Бригама Янга (США) проведено міжнародну наукову конференцію «Війна і мир... і релігія: релігійна свобода під час російсько-українського конфлікту».

У конференції взяли участь професори і наукові співробітники Університету Бригама Янга, Університету Віттенберга, Університету Теннессі, Інституту Кеннана у Міжнародному центрі для вчених імені Вудро Вільсона (усі – США), Університету Астон у Бірмінгемі (Сполучене Королівство), Університету Бремена (Німеччина), Університету Тарту (Естонія), Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, Інституту філософії НАН, Інституту соціології НАН (усі – Україна) та ін.

Протягом чотирьох сесій учасники конференції обговорювали такі питання:

– роль релігії під час конфліктів і релігійна складова російсько-українського конфлікту (доповіді професора Університету Бригама Янга Елізабет Кларк, доцента Університету Астон у Бірмінгемі Люсіана Люстіна і лектора Тартуського університету Алара Кіппа);

– розвиток державно-церковних відносин на пострадянському просторі і, зокрема, в Україні (доповіді співробітника Інституту Кеннана у Міжнарод-

¹ Центр дослідження верховенства права і релігії був створений як структурний підрозділ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого у 2018 р. Метою діяльності Центру є дослідницька, освітня і правозахисна діяльність у сфері верховенства права, релігійної свободи, державно-церковних відносин тощо. Центр проводить профільні наукові заходи (конференції, семінари і лекції запрошених вчених), публікує результати досліджень з релігії і права, публікує переклади, веде новинний акаунт у Facebook. Очолює Центр кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права Дмитро Вовк. Доцент Вовк є випускником Програми наукових обмінів імені Фулбрайта (2016–2017 академічний рік), запрошеним дослідником, викладачем і гостьовим лектором Університету Бригама Янга (США), Університету Катандзаро (Італія), Українського католицького університету, інших українських університетів тощо, а також експертом і тренером проектів Ради Європи, USAID, ОБСЄ/БДПЛ.

ному центрі для вчених імені Вудро Вільсона Михайла Мінакова, директора Центру дослідження верховенства права і релігії Дмитра Вовка);

– роль релігійних організацій у громадянському суспільстві (доповідь провідного співробітника Інституту соціології Національної академії наук Віктора Степаненка);

– відносини між українськими церквами на тлі війни (доповіді професора Університету Віттенберга Джеррі Панкхерста і аспіранта Національного університету «Києво-Могилянська академія» Андрія Фертта);

– використання релігії і релігійних доктрин як зброї у гібридній війні (доповіді народного депутата України, професора Національного педагогічного університету імені Драгоманова Віктора Єленського і дослідниці Університету Бремена Елізавети Гауфман);

– порушення права на релігійну свободу у Росії на тлі конфлікту з Україною (доповідь колишнього старшого експерта Комісії з міжнародної релігійної свободи США Кетрін Косман, професора Університету Теннессі Роберта Блітта).

У межах конференції було проведено також «круглий стіл» з релігійної ситуації в окремих районах Донецької і Луганської області, які зараз не перебувають під контролем Українського уряду. Ключовими спікерами на «круглому столі» виступили:

1) релігієзнавець і філософ Ігор Козловський (Інститут філософії НАН), який через проукраїнську позицію два роки провів у в'язниці у так званій «ДНР» за сфабрикованими звинуваченнями і був звільнений під час обміну полоненими наприкінці 2017 р.;

2) юрист і релігійний діяч Віталій Сорокун (НІОУ імені Ярослава Мудрого);

3) релігієзнавиця Людмила Филипович (Інститут філософії НАН).

Ігор Козловський у своїй доповіді торкнувся питань релігійної ситуації на Донбасі до і після початку російсько-українського конфлікту. Він також розповів про власний досвід ув'язнення у Донецьку, переслідування різних релігійних груп, акти насильства щодо віруючих та релігійних діячів, позбавлення релігійних громад їхнього майна і витіснення їх з території ОРДЛО.

Віталій Сорокун розповів про долю протестантських громад на непідконтрольній території, пояснив, які саме особливості протестантизму роблять відповідні громади мішенню для релігійних переслідувань з боку «ДНР» і «ЛНР», долю пасторів і віруючих, які мешкали на території, яка зараз не контролюється Українською державою.

Людмила Филипович охарактеризувала стан міжрелігійного діалогу у зв'язку з російсько-українським конфліктом, передусім у контексті ролі церков у встановленні миру, визволенні українських полонених, допомоги переслідуваним особам тощо. Вона охарактеризувала ініціативи, що зараз

існують у цій сфері в Україні (наприклад, діяльність Всеукраїнської ради церков та інших подібних організацій).

Після конференції планується видання збірки статей учасників конференції англійською мовою в одному з профільних західних видавництв.



Кандидат філософських наук Ігор Козловський розповідає про релігійну ситуацію на Донбасі і власний досвід полоненого



Дискусія під час конференції



Виступ професора Університету Теннессі Роберта Блітта



Репліка від доктора соціологічних наук Віктора Степаненка

Огляд наукової дискусії підготував кандидат юридичних наук, доцент, директор Центру дослідження верховенства права і релігії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Д. О. Вовк